

Advies van de Groep van Deskundigen Aviaire Influenza betreffende het risico verlagend effect van het plaatsen van desinfectiematten op de nationale luchthavens ter wering van Aviaire Influenza.

Van: F.H. Pluimers (voorzitter)
Aan: P.W. de Leeuw (Chief Veterinary Officer)
Datum: 23 januari 2006

Hierbij bied ik U het advies aan van de Groep van Deskundigen Aviaire Influenza over de hierboven in de aanhef kort weergegeven vraagstelling. De Deskundigengroep is in contacten per telefoon en e-mail tot dit gezamenlijke standpunt gekomen.

Algemeen

Aviaire Influenza (AI) virus kan op diverse manieren Nederland binnenkomen. Insleep via reizigers is slechts één van de mogelijkheden. De grootste risico's van insleep door reizigers zijn gelegen in (in deze volgorde in belang afnemend):

1. Meenemen van levend pluimvee of levende vogels
2. Meenemen van rauwe producten (vlees en eieren) afkomstig van pluimvee en van veren
3. Via ontlasting van vogels of gehouden pluimvee aan schoenen, aan kleren, in de bagage en dergelijke.

De risico's van punt 1 en 2 worden verkleind door de bestaande en aangescherpte verboden en toezicht op deze verboden.

Het neerleggen van desinfecterende matten op de luchthavens is geopperd om de risico's van punt 3 te verkleinen. Onderstaand volgt een beschouwing over de effectiviteit van het leggen van desinfecterende matten.

Reizigers

Op dit moment concentreert de aandacht zich op Turkije, maar er zijn veel meer landen waar AI geconstateerd is. Luchtreizigers vliegen lang niet allemaal vanuit de risicogebieden rechtstreeks op Nederland. Bij consequent beleid zou dit betekenen dat het gebruik van desinfecterende matten op alle nationale luchthavens permanent van toepassing zou moeten zijn. Een groot deel van de reizigers uit met AI besmette gebieden komt op andere luchthavens in West Europa aan en vliegt, spoort of rijdt dan verder naar Nederland.

Overigens zijn op geen enkele luchthaven in de EU desinfecterende matten geplaatst.

De reizigers uit Turkije die Nederland binnenkomen via de luchthavens zijn te onderscheiden in twee categorieën: toeristen die de toeristencentra van Turkije hebben bezocht en reizigers, die om andere redenen in Turkije zijn geweest. Van deze laatste categorie zal een aanmerkelijk deel van Turkse origine zijn. De kans dat laatstgenoemde reizigers de risicogebieden binnen Turkije bezoeken is veel groter dan dat toeristen dat doen. Turkse reizigers zullen overigens ook veelvuldig gebruik maken van weg- en spoorwegtransport.

Besmetting schoeisel

Omdat de meeste toeristen die via de luchthavens Nederland binnenkomen in de toeristencentra hebben verbleven, is de kans verwaarloosbaar dat ze door pluimveemest hebben gelopen en dat het nog aan hun schoeisel zit. Ook voor de niet-toeristen en met name voor hen, die bijvoorbeeld in bepaalde stedelijke gebieden hebben verbleven, geldt dat de kans klein is dat ze door pluimveemest hebben gelopen. Daarnaast hebben reizigers vaak meerdere paren schoenen bij zich, vooral wanneer het om zomervakanties gaat. Deze zomerschoenen zitten opgeborgen in de bagage en passeren dus niet de desinfectiematten.

Effectiviteit desinfectiematten

De desinfectiematten zijn in eerste instantie bedoeld om het aan de zolen in faeces of grond aanwezige virus te doden. Naar de werking van desinfectiemiddelen is veel onderzoek gedaan. Bekend is dat voor een goede desinfectie eerst al het organische materiaal verwijderd dient te

worden, want dit maakt desinfectiemiddelen snel minder effectief. Het middel kan bovendien niet goed doordringen in aanhangende, virus-bevattende materialen. Het vooraf reinigen met zeep en water van besmette oppervlakten is noodzakelijk voor een effectieve ontsmetting.

Naast een voorafgaande reiniging is de inwerkingtijd van belang. Afhankelijk van het ontsmettingsmiddel dat gebruikt wordt, is een inwerkingtijd van minimaal 10-30 minuten noodzakelijk om al het aanwezige virus te doden.

Het bovenstaande betekent dat bijvoorbeeld schoenen nooit afdoende gedesinfecteerd worden bij het lopen over een mat (vooral schoenen met profielzolen niet). Daarbij dient ook bedacht te worden dat niet alle desinfectiemiddelen kunnen worden ingezet. Bijvoorbeeld natronloog, een middel dat wel goed werkt in aanwezigheid van organisch materiaal, is onbruikbaar omdat het schade aan schoeisel en letsel aan de voeten kan veroorzaken.

“Awareness-functie” van desinfecterende matten

Een belangrijk argument om desinfecterende matten op de luchthaven te plaatsen zou kunnen zijn dat deze maatregel het risicobewustzijn van de reiziger versterkt. Echter: de desinfectiematten mogen niet te belemmerend zijn voor de reizigers en de toegepaste oplossingen zijn daardoor niet erg opvallend. Het is dan ook de vraag in hoeverre de reiziger zich door gebruik van matten erg bewust zal zijn van de problematiek. Daarnaast geven de desinfectiematten een gevoel van schijnzekerheid, dit kan de reizigers afleiden van de handelingen die echt risicoverkleinend zijn, zoals het op de luchthaven weggooien van meegebrachte etenswaren in afvalbakken.

Een betere oplossing voor de bevordering van awareness en voor het effectief risico verkleinen vormen, naast algemene voorlichting, specifieke posters, flyers, vuilnisbakken en de zichtbare aanwezigheid van douane en VWA.

In flyers zou met name gewezen kunnen worden op voorzorgsmaatregelen die terugkerende reizigers zelf moeten nemen in het geval zij zelf pluimvee of siervogels houden of locaties waar pluimvee verblijft bezoeken. Daarnaast kan de commerciële pluimveehouderij via de eigen organisaties geïnformeerd worden over effectieve voorzorgsmaatregelen om introductie via menselijk contact te voorkomen.

Logistiek desinfectiematten

Het gebruik van desinfectiematten vraagt veel zorg voor wat betreft onderhoud, hoeveelheid en concentratie van het desinfectans, etc. Ook dienen matten zo te worden geplaatst dat ze niet kunnen worden vermeden. Gelet op het grote aantal risicolanden en het grote aandeel niet rechtstreeks aankomende reizigers zouden die matten zowel bij de gates als bij de paspoort controle respectievelijk de toegang tot de bagagehal voor Schengen passagiers moeten liggen.

Conclusie en advies

De Deskundigengroep is op grond van de bovengenoemde argumenten van mening dat het aanbrengen van desinfectiematten op de nationale luchthavens zeer weinig of geen bijdrage levert aan de beperking van het risico op insleep van AI virus in Nederland. Daarom adviseert de groep u een dergelijke maatregel niet door te voeren.